

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij elf fracties de behoefte de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de situatie in de Gazastrook.

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het verslag. Zij hebben daarover enkele vragen.

Allereerst hebben zij een aantal vragen over een mogelijk staakt-het-vuren. Is de Minister bekend met de inhoud van het meest recente voorstel van de Amerikaanse Secretary of State?

Is de Nederlandse regering het met de VVD dat eens een staakt-het-vuren gebaseerd moet zijn op het Egyptische voorstel, zoals tot tweemaal toe op tafel gelegd?

Er is grote kritiek vanuit de Palestijnse Autoriteit of het Egyptische plan. Hoe waardeert de regering die kritiek? Ook president Abbas uitte kritiek, hij typeerde de bijeenkomst in Parijs, als waar «alle vrienden van Hamas samen waren». Hoe kijkt de regering terug op die bijeenkomst? Hoe beoordeelt de Minister tenslotte de bereidheid van *alle* partijen tot het bereiken van een langdurige wapenstilstand? Deelt de regering de mening van de leden van de fractie van de VVD dat demilitarisering, ontwapening van grote wapens en vernietiging van de tunnels onderdeel moet zijn van een bestand tussen Israël en Hamas?

Voorts de vraag op welke wijze kan de door Nederland aangeboden containerscanner geïncorporeerd worden in een eventuele wapenstilstand en hoe kan breder de internationale gemeenschap bijdragen aan de (economische) opbouw van Gaza zonder dat de aangeboden middelen gebruikt worden voor de bouw van tunnels en aanschaf van raketten?

Is bekend welke terreurgroepen betrokken zijn bij het afvuren van raketten vanuit Gaza? In hoeverre houdt de Nederlandse regering Hamas hiervoor verantwoordelijk? Is de Minister bekend met het CNN-interview met oud-directeur van de Mossad, Efraim Halevy, waarin hij waarschuwt voor de opmars van partijen in Gaza die nog vele malen gewelddadiger zijn dan Hamas? Hoe beoordeelt de Minister deze waarschuwing? Winnen organisaties als Islamitische Staat in Irak en de Levant (ISIS) terrein in Gaza?

Dan hebben de Verenigde Naties (VN) een onderzoek naar vermeende oorlogsmisdaden aan Israëlische zijde aangekondigd. De leden van de VVD-fractie verkeren in de veronderstelling dat acties waarbij burgers actief in gevaar worden gebracht door raketinstallaties te midden van woonwijken te plaatsen en onwillekeurig te laten vuren op niet-militaire doelen ook onderzoek vergt. Kan de regering bevestigen dat dit ook oorlogsmisdaden zijn en bevorderen dat ook daar onderzoek naar zal worden gedaan voor de VN? Er zijn twee momenten waarop United Nations Relief and Works Agency (UNRWA)-scholen zijn gebruikt voor de opslag van raketten, kan de regering daar een beoordeling van geven?

Er is terecht veel kritiek op de Israel Defence Forces (IDF) vanwege de toenemende aantallen burgerdoden, waaronder een ziekenhuis afgelopen vrijdag. Wordt door het Israëlische leger zelf onderzoek gedaan naar deze praktijken? Is de regering bekend of ook Hamas dergelijke onderzoeken doet in het geval van burgerdoden aan Israëlische kant?

De Israëlische regering claimt dat er vier staakt-het-vuren zijn geweest geschonden door Hamas, te weten op 15, 17, 20 en 26 juli.¹ Hoe beoordeelt het kabinet op basis hiervan de intentie van Hamas om daadwerkelijk tot een staakt-het-vuren te komen?

---

¹ <https://twitter.com/IDFSpokesperson/status/493118186263306240/photo/1>

De inzet van Israël lijkt het uitschakelen van de infrastructuur die de afvuren raketten vanuit Gaza mogelijk maakt. Klopt het dat er vele tunnels gevonden zijn onder Israël, waaronder zelfs één onder een kibboets? Geloof de Nederlandse regering dat deze tunnel werd gegraven om boodschappen te doen of om burgerdoelen aan te vallen? Kan de regering een inschatting maken of de bouwmaterialen die worden ingezet om het tunnelnetwerk te bouwen zijn ingevoerd van buiten Gaza? Wat zegt dit over de blokkade die Israël en Egypte samen handhaven? Is er voorts een inschatting te maken hoeveel economische potentie er aan Gaza is ontnomen door middelen uit te geven aan de bouw van tunnels in plaats van aan economische ontwikkeling? Is het na te gaan of er veel jonge kinderen zijn omgekomen bij de bouw van tunnels zoals onderzocht door het Institute of Palestine Studies waarbij het zou gaan om 160 slachtoffers?² Kan de Minister ons een beeld geven van wat er internationaal gedaan wordt aan humanitaire leed in Gaza? Wat doet de Nederlandse regering in dit kader? Heeft het Rode Kruis nog steeds toegang tot de Gazastrook? Zijn er tijdens de gevechten van de afgelopen weken transporten geweest tussen Israël en Gaza? Heeft Israël op enig moment de toevoer van gas, water, stroom en voedsel geblokkeerd?

Inbreng van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie maken zich grote zorgen over de escalatie van geweld in Gaza. Het dodental is inmiddels de macabere grens van 1000 gepasseerd, waarvan het merendeel burgers, vrouwen en kinderen. Van berichten over aanvallen op scholen en ziekenhuizen en het verwoestende bombardement van de wijk Shuja'iyya hebben de leden van de PvdA-fractie geschokt kennis genomen. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de internationale gemeenschap maximale druk op de strijdende partijen moet uitoefenen om tot een onmiddellijk staakt-het-vuren te komen. Het geweld van de afgelopen weken vraagt om een internationaal onderzoek, waarbij met name de vraag beantwoord moet worden of er sprake is van schendingen van het humanitair recht en van mensenrechten.

De leden van de PvdA-fractie roepen de woorden van de Minister-President in herinnering die op 11 juli jl. stelde dat «het van belang is dat Israël de meest wijze partij is (...) Ik meen dat ze dat doen door te voorkomen dat dit disproportioneel wordt.»³ In het licht van de forse toename van het aantal (burger)slachtoffers, hoe zou het kabinet het optreden van Israël nu typeren? Is het kabinet nog steeds van mening dat Israël zich de meest wijze partij toont in het conflict? Is er thans volgens het kabinet nog steeds sprake van proportioneel geweld?

De leden van de PvdA-fractie maken zich grote zorgen over berichten dat Hamas huizen en scholen zou gebruiken voor de opslag van wapens en burgers in zou zetten als menselijk schild tegen beschietingen. Welke concrete aanwijzingen c.q. bewijzen zijn er dat hier inderdaad sprake van is? Welk deel van het aantal burgerslachtoffers is volgens internationale waarnemers aan deze vermeende praktijken toe te rekenen?

De leden van de PvdA-fractie zijn teleurgesteld in de beperkte betrokkenheid van de Europese Unie (EU) bij de internationale pogingen om een einde te maken aan het geweld. Waar de VN en de VS zich de voorbije dagen intensief en op het allerhoogste niveau hebben ingespannen, lijkt de inzet van de EU veel beperkter. Hoe beoordeelt het kabinet de inzet van

² <http://www.i24news.tv/en/news/israel/diplomacy-defense/38316-140726-report-hamas-used-child-labor-in-tunnel-building>

³ http://www.npo.nl/nos-gesprek-minister-president/11-07-2014/POW_00812134

de EU en haar vertegenwoordigers, in het bijzonder Hoge Vertegenwoordiger Ashton, om tot een staakt-het-vuren te komen? Is het kabinet bereid, conform de recent aangenomen Kamermotie, zich hard te maken voor een actievere en meer zichtbare rol van de EU, naast en in onderlinge afstemming met andere internationale spelers?

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennis genomen van het besluit van het kabinet om een half miljoen euro beschikbaar te stellen voor de slachtoffers van het geweld in Gaza. Hoe groot is volgens de VN en hulporganisaties de behoefte aan steun voor slachtoffers op dit moment? Klopt het dat UNWRA over onvoldoende capaciteit beschikt om de ontheemden op te vangen? Is het kabinet zo nodig bereid extra middelen uit te trekken voor hulp aan slachtoffers? Is het kabinet bereid in EU-verband te pleiten voor extra humanitaire hulp?

De leden van de PvdA-fractie hebben kennis genomen van het besluit van de VN-mensenrechtenraad van 23 juli jl. om een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar het geweld in Gaza, in het bijzonder naar vermeende schendingen van het internationaal humanitair recht en de mensenrechten. De Raad veroordeelde «de wijdverbreide, systematische en grove schendingen van de internationale mensenrechten en fundamentele vrijheden» die voortvloeien uit militaire operaties sinds 13 juni, en riep op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren. De PvdA-fractie heeft begrepen dat de in de Raad vertegenwoordigde lidstaten zich hebben onthouden van stemmen.

Heeft in Europees verband overleg plaatsgevonden over de wijze van stemming van de in de Raad vertegenwoordigde lidstaten? Deelt het kabinet de opvatting van de PvdA-fractie dat een onafhankelijk onderzoek naar het geweld in Gaza belangrijk is voor zowel de waarheidsvinding als voor het trekken van politieke en/of juridische conclusies in het geval de vermeende schendingen bevestigd worden? Is het kabinet bereid zich zowel bilateraal als in EU-verband hard te maken voor een onafhankelijk internationaal onderzoek?

Inbreng van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie blijven zich hele grote zorgen maken over de alweer drie weken durende geweldsescalatie tussen Israël en gewapende groepen in Gaza. Van het allergrootste belang is en blijft dat tussen de strijdende partijen onmiddellijk een staakt-het-vuren overeengekomen wordt. Kan de Minister aangeven welk perspectief hij hierop ziet? Welke rol spelen Nederland en de EU betreffende het opvoeren van de druk op de partijen opdat zij akkoord gaan met een bestand? Kan dit worden toegelicht? Kan ook worden aangegeven hoe de Minister de voorwaarden beoordeelt die Israël en Hamas stellen aan een staakt-het-vuren?

Inmiddels zijn alweer meer dan duizend Palestijnen, merendeels burgers, omgekomen als gevolg van Israëlische aanvallen op doelen in Gaza. Aan Israëlische zijde zijn meer dan veertig mensen omgekomen, voor het overgrote deel militairen. Kan de Minister aangeven of nog steeds ruim drie kwart van de Palestijnse slachtoffers burgers betreft? Hoe wordt dit hoge percentage burgerslachtoffers verklaard? Deelt de Minister de zorgen van de SP-leden dat het hoge aantal burgerslachtoffers mede het gevolg is van de vele burgerdoelen die Israël in Gaza bombardeert? Wordt Israël hierop aangesproken? Kan de Minister verder toelichten of hij nog steeds niet van opvatting is dat het Israëlische militaire optreden disproportioneel is? Hoe wordt tot dit oordeel gekomen?

De leden van de fractie van de SP hebben al vaker aangegeven dat raketbeschietingen van gewapende groepen in Gaza op burgerdoelen in Israël het internationaal recht schenden. Terecht veroordeelt de Minister deze aanvallen. Maar de SP-fractieleden begrijpen niet waarom de Minister tot op heden weigert oorlogsmisdaden van Israël te veroordelen. Het lijkt dat hier met twee maten wordt gemeten. De leden van de SP-fractie vinden het belangrijk dat deze indruk wordt weggenomen. Is de Minister bereid om, in navolging van mensenrechtenorganisaties als Human Rights Watch en Amnesty International, sommige aanvallen van Israël op burgerdoelen te veroordelen als oorlogsmisdaden? Beide mensenrechtenorganisaties doen in eigen onderzoek hier uitvoerig verslag van.

Kan de Minister verder aangeven hoe hij aankijkt tegen aanvallen van Israël op huizen van Hamas-leden, waarbij geregeld familieleden worden gedood? Deelt de Minister de zorgen dat dit mogelijk ingaat tegen het internationaal recht? En kan de Minister verder bevestigen dat een kantoor van Al Jazeera in Gaza door Israël onder vuur is genomen? Wat is het beeld van de Minister hiervan? Hoe verhoudt deze aanval zich tot het internationaal recht? Is de Minister het met de leden van de SP-fractie eens dat de onafhankelijke Commission of Inquiry, waar de VN-Mensenrechtenraad onlangs toe heeft besloten, alle ruimte moet krijgen om onderzoek te doen naar alle schendingen van internationaal humanitair recht en de mensenrechten in en om Gaza? Is Nederland bereid een steentje bij te dragen aan dit onderzoek?

In de brief staat dat het kabinet in scherpe termen de inzet van burgers als menselijk schild en het plaatsen of opslaan van wapens in scholen veroordeelt. De SP-leden zijn het hier zeer mee eens. Kan de Minister bevestigen of de scholen waar de raketten werden aangetroffen niet in gebruik waren en wat is er door de autoriteiten in Gaza gedaan met de waarschuwing van UNWRA hierover? Kan worden verduidelijkt welke aanwijzingen en bewijzen er nog meer zijn dat burgers als menselijk schild worden gebruikt? Op welke bronnen wordt dit gebaseerd? Wat zeggen de VN hierover?

In antwoord op eerdere vragen van de leden van de fractie van de SP over de wenselijkheid van een wapenembargo tegen Israël en gewapende groepen in Gaza stelt de Minister dat dit niet aan de orde is. De SP-fractieleden verbazen zich vanwege het vele wapengeweld en het hoge aantal burgerdoden nogal over dit antwoord. Kan de Minister toelichten waarom zo'n embargo volgens hem niet aan de orde is? Deelt de Minister de opvatting dat op basis van EU-exportcriteria wapenexport naar het gebied sowieso niet toegelaten zou moeten worden? Kan ook worden aangegeven of Nederland overweegt om op korte termijn één of meerdere vergunningen voor wapenexport aan Israël af te geven? Is de Minister het ook met de leden van de fractie van de SP eens dat de onlangs geïntensiveerde betrekkingen tussen Nederland en Israël op het gebied van defensie dienen te worden afgebouwd?

In de brief stelt de Minister dat de humanitaire en socio-economische situatie in Gaza onhoudbaar is en dat als gevolg van de crisis de humanitaire situatie in Gaza sterk verslechterd is. De leden van de SP-fractie delen deze analyse. Daarom is het zo belangrijk dat de blokkade van Gaza per direct wordt beëindigd. Deelt de Minister deze urgentie? Is de Minister het met de leden van de SP-fractie eens dat de blokkade van Gaza de fundamentele oorzaak ervan is dat geregeld het geweld tussen Israël en gewapende groepen in Gaza escaleert en dat daarom inspanningen van de EU gericht op het opheffen van de blokkade prioriteit moeten hebben? Is de Minister het verder met de SP-fractieleden eens dat de verslechterde

humanitaire situatie en de vele burgerdoden reden genoeg is Israël per direct op te roepen de interventie in Gaza te beëindigen en af te zien van verdere gewelddadigheden? Wordt hierop aangedrongen?

Voor de langere termijn is van het grootste belang dat stappen worden gezet zodat een levensvatbare Palestijnse staat kan ontstaan en daarmee het Palestijnse recht op zelfbeschikking tot uiting kan komen. De leden van de fractie van de SP hebben aangaande deze kwestie grote zorgen over recente uitspraken van de Israëlische premier Netanyahu. Hij stelde op 11 juli dat er geen situatie kan zijn waarin Israël de controle voor de veiligheid voor het gebied ten westen van de rivier de Jordaan kan afstaan. Hoe beoordeelt de Minister deze uitlating? Is de Minister het met de leden van de SP eens dat dit ingaat tegen een twee-statenoplossing en de internationale consensus over de oplossing voor het conflict?

Inbreng van de fractie van de PVV

Allereerst merken de leden van de PVV-fractie op dat de Kamerbrief volledig meegaat in de anti-Israëlische obsessie. Zes regeltjes over het terroristische Iran dat kernwapens dreigt te bemachtigen en daarmee in staat zal zijn de hele wereld in de nucleaire tang te houden; tien regeltjes over Irak, waar volgens VN-cijfers 300 doden per dag vallen; geen woord over de wandaden van ISIS en Syrië komt zelfs helemaal niet meer aan bod in de brief.

Maar wel meer dan drie pagina's over Israël. De agenda van de Raad en de agenda van dit kabinet liggen daarmee in het verlengde van de agenda van antisemitische moslims. Op de Gaza-demonstratie die op 27 juli jl. plaatsvond in Rotterdam werd aan een demonstrante gevraagd waarom ze niet demonstreert tegen al dat geweld in bijvoorbeeld Irak en Syrië. Haar antwoord: «Dat zijn geen zionisten». En zo verschrompelt ook de interesse van de Kamer en van dit kabinet voor mensenrechtenschendingen in landen als Irak en Syrië omdat de «zionisten» buiten die conflicten staan.

De leden van de PVV-fractie steunen Israël in de uitoefening van haar zelfverdedigingsrecht tegen de terreur van Hamas. De leden van de PVV-fractie betreuren dat Hamas de Gazaanse bevolking letterlijk gijzelt door hen in te zetten als menselijk schild. Hamas maakt zich schuldig aan dubbele oorlogsmisdaden: het vuurt een constante rakettenregen af op burgerdoelen in Israël, terwijl het de eigen burgerbevolking gijzelt als menselijk schild. De verantwoordelijkheid voor de dood van Gazaanse burgerslachtoffers ligt daarmee volledig bij Hamas.

De leden van de PVV-fractie zijn erg te spreken over de oproep van de Raad om alle terreurgroepen in Gaza te ontwapenen. Graag verneemt de leden van de PVV-fractie welke acties de regering hieraan denkt te verbinden om uitvoering van ontwapening van Hamas en de overige in Gaza gevestigde terreurgroepen te bewerkstelligen.

De Minister schrijft dat het percentage burgerslachtoffers volgens VN-rapporten circa 70 à 80 procent is. Klopt het dat de VN zich hiervoor uitsluitend op Palestijnse bronnen baseert? Neemt de regering deze VN-data over? En wat is het percentage burgerdoden volgens Israël? Klopt het dat Hamas de Gazaanse bevolking heeft opgedragen tegenover de internationale pers en op sociale media altijd te spreken over burgerdoden, ook al betreffen het terroristen? Zo nee, wat zijn dan de feiten? Zo ja, wat voor invloed heeft dit op de cijfers van de VN? Klopt het dat Palestijnse bronnen in het verleden (en met name tijdens Operation Cast Lead) vele burgerdoden hebben geclaimd, die later op websites van Palestijnse terreurorganisaties werden bejubeld als omgekomen strijders? Hoeveel Palestijnse raketten zijn tot nu toe in Gaza beland? Klopt het dat

hierdoor het aantal burgerdoden in Gaza niet zonder meer kan worden toegeschreven aan Israëliisch vuur en er te weinig rekening gehouden wordt met deze oorzaak van burgerdoden door de VN en andere mensenrechtenorganisaties? Hoe beoordeelt u in dit verband de waarschuwing van Amnesty International onderzoeker Donatella Rovera: *«Fear can lead victims and witnesses to withhold evidence or give deliberately erroneous accounts of incidents. In Gaza, I received partial or inaccurate information by relatives of civilians accidentally killed in accidental explosions or by rockets launched by Palestinian armed groups towards Israel that had malfunctioned and of civilians killed by Israeli strikes on nearby Palestinian armed groups» positions. When confronted with other evidence obtained separately, some said they feared reprisals by the armed groups.»?*

Klopt het dat Hamas veel meer terreurtunnels heeft dan eerder werd aangenomen? Deelt u de mening van de leden van de PVV-fractie dat Israël niet door de internationale gemeenschap tot een kamikaze-staakt-het-vuren gedwongen mag worden? Kunt u bevestigen dat het proportionaliteitsvereiste in internationaal humanitair recht niet vereist dat er aan beide kanten evenveel burgerdoden vallen, maar het militaire voordeel in proportionele verhouding moet staan tot de *collateral damage*? Hoe beoordeelt u in dit verband het verijdelen van het Hamasplan om tijdens het Joodse Nieuwjaar met 200 terroristen een gigantische terreuractie uit te voeren?

Kunt u bevestigen dat Hamas, door het plaatsen van raketten in VN-scholen, de VN-scholen tot gerechtvaardigde militaire doelwitten maakt? Kunt u het verschil verklaren tussen de verklaring van UNRWA-woordvoerder Chris Gunness, die aangaf dat de raketten in de VN-school niet door UNRWA waren teruggegeven aan Hamas, maar aan de explosievendienst die zou ressorteren onder de nationale eenheidsregering; en de verklaring van Ban Ki-moon dat de raketten «verdwenen zijn»? Hoe verhoudt de opmerking van Chris Gunness «dat er een explosievendienst in Gaza is die ressorteert onder de nationale eenheidsregering», zich met uw stelling dat «de nieuwe technocratische Palestijnse regering het bestuur niet heeft kunnen uitbreiden naar de Gazastrook»? Wat is de huidige stand van zaken m.b.t. het onderzoek naar de aanval op de VN-school? Klopt het dat Hamas een antitankwapen heeft afgevuurd vanuit het scholencomplex?

Deelt u de mening van de leden van de PVV-fractie dat de internationale gemeenschap, de VN voorop, onterecht direct in de startblokken staat om de beschuldigende vinger naar Israël te wijzen, zonder eerst ruimte te geven aan nauwkeuring onderzoek en zo ja, wat gaat u doen om dit te veranderen? Op welke wijze bent u van plan verdere bestraffing van Hamas te bepleiten nu Hamas de gehele internationale burgerluchtvaart in gevaar brengt? Zonder een afdoende afschrikwekkende strafmaatregel kunnen andere terreurorganisaties ook gemakkelijk overgaan tot het afvuren van raketten op de internationale burgerluchtvaart. Bent u van plan in VN-verband vurig te pleiten voor het opnemen van Hamas in de VN-terreurlijst? Indien dit niet lukt, bent u dan bereid bij zoveel mogelijk landen aan te dringen Hamas op hun nationale terreurlijst te plaatsen?

De VN heeft de zeeblokkade van Gaza legaal verklaard. Kunt u bevestigen dat Turkije van plan is een nieuwe Gaza Flotilla (georganiseerd wordt door het door Nederland als terreurorganisatie aangemerkte IHH) dit keer met militaire escorte naar Gaza te sturen? Zo ja, ziet u dit als oorlogsuitlokking? Wat voor implicaties heeft dit voor het NAVO-bondgenootschap? Bent u van plan om Erdogan z.s.m. van dit terroristische plan af te brengen, desnoods door het bijeenroepen van de NAVO-raad? Bent u

ermee bekend dat Erdogan in een CNN-interview de acceptatie van Turkije door de NAVO gebruikte om zijn steun aan de terreurorganisatie Hamas wit te wassen? Hoe beoordeelt u de oorlogszuchtige taal van Erdogan die de bevriende natie Israël jaar in jaar uit schoffeert, vruchtbare NAVO-samenwerking met Israël frustreert, Israël keer op keer voor terroristische staat uit maakt en zelfs barbaarser noemt dan Hitler? Bent u bereid dit oorlogszuchtige gedrag te agenderen voor de aankomende NAVO-top in Wales? Zo nee, waarom niet?

Bent u het met de leden van de PVV-fractie eens dat de geldschietters van Hamas, te weten Turkije en Qatar, absoluut geen rol horen te krijgen in de besprekingen van de wapenstilstand tussen Israël en Hamas? U schrijft dat de VS zich achter de Egyptische bemiddelingspogingen schaaft. Kunt u aangeven waarom de VS de Egyptische bemiddelingspogingen heeft ondermijnd door zijn oren te laten hangen naar Turkije en Qatar, die (overbodig om te zeggen) alle Hamas-eisen één-op-één incorporeren, waardoor Abbas woedend is op Kerry? Erkent u dat de door de VS in het leven geroepen technocratische Palestijnse regering niets anders is dan een tandeloze, papieren tijger, nu u moet constateren dat zij het bestuur niet hebben kunnen uitbreiden naar de Gazastrook? Deelt u de mening dat deze nieuwe technocratische regering alleen maar een verwarrend en overbodig orgaan is, daar het ondoorzichtiger wordt hoe de lijntjes lopen en wie uiteindelijk verantwoordelijk is? Zo nee, waarom niet?

Kunt u bevestigen dat Noord-Korea een geheime wapendeal met Hamas is overeengekomen? Zo ja, ziet u mogelijkheden Noord-Korea en derde landen die deze wapensmokkel mede mogelijk trachten te maken te straffen?

Inbreng van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met afschuw het geweld in de Gazastrook gezien dat geleid heeft tot vele slachtoffers. Zij hopen van harte dat het bestand nu houdt en er oprecht gewerkt gaat worden aan oplossingen door beide zijden in het conflict. Deze leden hebben een aantal vragen.

In het afgelopen jaar is op verschillende momenten een ambassadeur op het matje geroepen in de bilaterale relaties. Is de afgelopen weken de ambassadeur van Israël of de vertegenwoordiger van de Palestijnse eenheidsregering op enig moment ontboden? Zo nee, waarom niet en wat is het afwegingskader?

De Secretaris-Generaal van de VN, dhr. Ban Ki Moon, heeft het bombardement op Shujayea in Gaza veroordeeld, evenals dat op een VN school. Wat waren de overwegingen van de EU om deze en/of ander acties niet expliciet te veroordelen?

Er lijken meerdere keren raketten gevonden zijn in scholen die door de VN gerund zijn en in een geval zijn ze ook teruggegeven aan Hamas. Wordt de VN aangesproken op het feit dat ze deze raketten niet had moeten teruggeven en welke acties worden genomen om ervoor te zorgen dat VN gebouwen geen wapens van strijdende partijen bevatten?

De EU staat klaar voor de wederopbouw van Gaza staat in de brief. Hoeveel heeft de EU de afgelopen 10 jaar betaald aan Gaza en hoeveel is hiervan kapot geschoten of nooit gebruikt?

Wie gaat nu de lead nemen in het zogenaamde «Midden Oosten Vredesproces» en is er wel voldoende bereidheid om te werken aan een tweestatenoplossing?

Het Internationale Rode Kruis meldt het volgende: «Tot nu toe zijn 33 vrijwilligers van de Palestijnse Rode Halve Maan gewond geraakt, 10 ambulances zijn ernstig beschadigd, waarvan 7 niet meer inzetbaar zijn en een kliniek van de Palestijnse Rode Halve Maan is ernstig beschadigd. Afgelopen vrijdag zijn twee vrijwilligers van de Palestijnse Rode Halve Maan omgekomen in Beit Hanoun in Gaza. Drie anderen raakten gewond. Het Rode Kruis had van te voren toestemming gevraagd aan alle strijdende partijen om te mogen evacueren. Hulpverleners die gewonde collega's probeerden te evacueren werden ook doelgericht aangevallen.» De leden van de CDA-fractie vragen hoe het kabinet deze aanvallen op hulpverleners en hun materiaal in Gaza beoordeelt. Welke bereidheid heeft de Minister om, alleen of in EU verband, de strijdende partijen dringend op te roepen om de regels hieromtrent te respecteren?

Inbreng van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie zijn geschokt over het grote aantal burger-slachtoffers, onschuldige mannen, vrouwen en kinderen, als gevolg van de recente geweldsescalatie in Gaza. Met name de burgerbevolking in Gaza lijkt, door het feit dat het gebied afgesloten is, te zijn gevangen tussen de strijdende partijen en kan geen kant op. Ban Ki-Moon noemde de actie in Chajaya terecht «verschrikkelijk». D66 veroordeelt het geweld van beide zijden. Het is cruciaal dat er zo spoedig mogelijk wordt gekomen tot een alomvattend staakt-het-vuren.

Op woensdag 23 juli jl. is in de VN-Mensenrechtenraad (UNHRC) een resolutie aangenomen die het mogelijk maakt onderzoek te doen naar vermeende mensenrechtenschendingen tijdens het Israëliësch offensief in Gaza. De genoemde leden merken op dat lidstaten van de EU die aanwezig waren bij deze zitting van de UNHCR zich van stemming hebben onthouden bij stemming over deze resolutie. De genoemde leden zijn van mening dat een dergelijk onderzoek wél noodzakelijk is, waarbij er onderzoek moet worden gedaan naar zowel het geweld van Israëliëse zijde als door Hamas. Dat kan ook, want de aangenomen tekst geeft de VN Commission of Inquiry een mandaat om alle schendingen van internationaal humanitair recht en mensenrechten sinds 13 juni 2014 te onderzoeken, begaan door alle partijen. De leden van de D66-fractie roept het kabinet op dit onderzoek te ondersteunen en ervoor te pleiten dat alle medewerking aan de onderzoekers wordt verleend. Daarnaast vernemen de genoemde leden graag hoe het kabinet het onthouden van stemming door de bij de zitting van de UNHRC aanwezige EU-landen beoordeelt?

De leden van de D66-fractie erkennen het recht van Israël op zelfverdediging, maar vragen of het kabinet zich aansluit bij bijvoorbeeld de Scandinavische landen, Brazilië, India en het VK die stellen dat het militair grondoffensief en geweld van Israël niet proportioneel is. De genoemde leden vragen het kabinet toe te lichten of zij nog steeds van mening is dat de Israëliëse reactie proportioneel is, mede gezien de grote aantallen burgerslachtoffers en gewonden? De genoemde leden merken daarbij op dat het kabinet in het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken er op wijst dat de huidige geweldsescalatie onder andere voortkomt uit de ontvoering en moorden op Israëliëse en Palestijnse jongeren. Inmiddels lijkt de toedracht gewijzigd, aangezien Israëliëse regeringswoordvoerders hebben aangegeven dat in tegenstelling tot eerdere claims Hamas niet verantwoordelijk was voor de tragische ontvoering en moord

op drie Israëlische jongeren. Graag ontvangen de genoemde leden nadere informatie van het kabinet op dit punt.

De leden van de D66-fractie constateren dat in het verslag van de meest recente RBZ te lezen valt dat de IDF UNWRA-scholen onder vuur hebben genomen. Tevens zijn er in de media berichten te lezen dat diverse andere (VN) scholen onder vuur zijn genomen. Is het kabinet het met de genoemde leden eens dat deze aanvallen per direct moeten stoppen? Is het kabinet tevens bereid dit geweld te veroordelen? De genoemde leden constateren namelijk ook dat het kabinet in het verslag van de RBZ « in scherpe termen de inzet van burgers als menselijk schild en het plaatsen of opslaan van wapens in scholen» veroordeelt. De genoemde leden vragen het kabinet toe te lichten over welke aanwijzingen en bewijzen zij beschikt dat er daadwerkelijk sprake is van zulke menselijke schilden?

De leden van de D66-fractie vinden het een goed teken dat het kabinet heeft besloten € 0,5 miljoen te doneren aan het Rode Kruis voor hulp aan de inwoners van de Gazastrook. Wel merken de genoemde leden op dat gezien de enorme humanitaire crisis in Gaza dat dit bedrag aan de lage kant is. Daarom vragen de genoemde leden of het kabinet niet additionele humanitaire hulp kan verlenen bijvoorbeeld door de UNRWA (tijdelijk) extra financieel te ondersteunen?

Tot slot zijn de leden van de D66-fractie teleurgesteld in de weinig actieve en zichtbare wijze waarop Hoge Vertegenwoordiger Catherine Ashton zich tot nu toe heeft opgesteld. Hoe beoordeelt het kabinet het optreden van Ashton, sinds het grondoffensief en de geweldsescalatie tot nog toe?

Inbreng van de fractie van de ChristenUnie

De ChristenUnie betreurt allereerst het grote aantal Palestijnse burger-slachtoffers, alsook de Israëlische slachtoffers, maar erkent tegelijkertijd het recht op zelfverdediging van Israël tegen de raketbeschietingen vanuit de Gaza. De leden van de fractie van de CU hebben de volgende vragen aan het kabinet:

Klopt het dat de Hamas twee keer het staakt-het-vuren heeft geschonden de afgelopen week terwijl Israël zich wel hield aan het staakt-het-vuren en op verzoek van de VN bereid was deze te verlengen?

Kan de Minister bevestigen dat Hamas onschuldige burgers inzet als menselijk schild zoals ook Hamasleider Sami Abu Zuhri zelf beweert.

Kan de Minister bevestigen dat Hamas of verwante organisaties in de Gaza huizen, scholen en zelfs ziekenhuizen gebruikt als opslag en het afvuren van raketten?

Wat heeft het kabinet gedaan om de VN/UNWRA er op aan te spreken dat zij in UNWRA-scholen raketten laten opslaan?

Is het waar dat in het voorstel van de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken Kerry Hamas zijn tunnels naar Israël en Egypte mocht behouden en dat Israël en Egypte moesten meebetalen aan een zeehaven in Gaza? Klopt het dat ook Egypte deze plannen heeft afgewezen? Is de Minister het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat deze eisen onrealistisch waren? Welke rol ziet het kabinet weggelegd voor de EU nu het voorstel van Minister Kerry is afgewezen?

Klopt het dat Turkije toestemming heeft gegeven voor het uitvaren van een nieuwe flottielje en dat zelfs de Turkse marine zich bereid heeft verklaard deze te begeleiden richting Gaza? Zo ja, is de Minister bereid in bilateraal en EU-verband Turkije aan te spreken op dit escalerend gedrag? Verwerpt het kabinet de oproep van de voorzitter van de Palestijnse Autoriteit Mahmoud Abbas afgelopen donderdag om tot gewapend verzet te komen tegen Israël middels zijn speech: *War for Allah?* Verwerpt het

kabinet eveneens de oproep van Fatah's centraal comitélid Tawfiq Tirawi die eveneens oproept om geweld te gebruiken tegen Israël?

Komt het kabinet terug op de erkenning van de eenheidsregering gesteund door Hamas, nu dat Hamas dagelijks raketten afvuurt op Israël?

Inbreng van de fractie van GroenLinks

De leden van de GroenLinks-fractie nemen met grote zorgen kennis van de situatie in Gaza en danken de bewindspersonen voor de toegezonden informatie.

De leden van de fractie van GroenLinks zijn van mening dat het geweld aan beide kanten moet stoppen en betreuren het grote aantal dodelijke slachtoffers. Het aantal burgerdoden aan Palestijnse kant, waaronder inmiddels 215 kinderen, is onevenredig groot en de leden van de GroenLinks-fractie hadden alleen al om die reden een duidelijkere positie van het kabinet ten opzichte van Israëlisch handelen verwacht. Het kabinet veroordeelt terecht de inzet van burgers als menselijk schild en het plaatsen of opslaan van wapens in scholen scherp. De leden van GroenLinks verwachten van het kabinet echter ook een scherpe veroordeling van het doden van onschuldige burgers. Is het kabinet daartoe bereid, zo vragen deze leden. Het kabinet benadrukt dat proportionaliteit essentieel is. Is het kabinet met de leden van de GroenLinks-fractie eens dat die proportionaliteit in het licht van de slachtoffers en verwoesting van huizen en straten in Gaza ver te zoeken is? Zeker gezien het feit dat Israël überhaupt de plicht heeft om de humanitaire situatie voor de mensen in Gaza te waarborgen. Over het doorlaten van basisvoorzieningen en hulpgoederen voor de bevolking moet dus niet onderhandeld worden, dat behoort tot de plicht van Israël. Is het kabinet het daar mee eens?

De leden van de fractie van GroenLinks zijn het eens dat het van het allergrootste belang is dat er snel een staakt-het-vuren komt, gevolgd door een hervatting van de vredesonderhandelingen. Het kabinet wil dat de EU waar mogelijk druk uitoefent op de partijen om tot een staakt-het-vuren te komen. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om die druk verder op te voeren? Is er met alle partijen, waaronder Hamas, in dit conflict contact om te komen tot een staakt-het-vuren? Op welke interventies zet het kabinet in? Is het kabinet zelf voornemens om maatregelen te nemen?

Inbreng van de fractie van de SGP

De leden van de SGP-fractie volgen nauwgezet de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en zijn zeer bezorgd over de ontwikkelingen in de Gazastrook. Voortdurend gaat er dreiging uit naar Israël, wat Israël noodzaakt tot tegenmaatregelen.

De leden van de SGP-fractie vinden het belangrijk dat Israël onverkort het recht op zelfverdediging heeft. Dat moet blijvend voluit erkend worden door de EU. De leden van de SGP-fractie hebben de indruk dat dit recht voortdurend in twijfel wordt getrokken. Wat doet de regering concreet om te bevorderen dat voor ieder duidelijk is dat het probleem vooral vastzit op de politiek en doelen van Hamas in de Gazastrook?

De leden van de SGP-fractie betreuren het dat Hamas juist de eigen burgers inzet om als menselijk schild te dienen voor de tegenaanvallen door Israël. Hierdoor vallen er vele slachtoffers. Zij vragen de regering om te bevorderen dat alle mogelijke maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat Palestijnse burgers niet langer door Hamas opgeofferd worden. Wat wordt er concreet gedaan om te voorkomen dat

Hamas raketten opgeslagen worden in onder meer VN-gebouwen en andere gebouwen waar burgers schuilen?

De regering geeft aan dat de EU Hamas oproept het geweld af te zweren. De leden van de SGP-fractie vinden dit een belangrijke oproep en vragen zich af welke stappen er concreet gezet worden om dit ook werkelijkheid te laten worden, zowel in de praktijk als in de officiële ideologie van Hamas? Heeft de regering de indruk dat een oproep als zodanig effectief is?

De leden van de SGP-fractie hebben kennis genomen van de onduidelijke situatie die is ontstaan naar aanleiding van een interventie van de Verenigde Staten. Wat is de actuele stand van zaken rond dit voorstel voor een staakt-het-vuren? Welke voorwaarden worden verbonden aan het voorstel voor een staakt-het-vuren van de VN-Veilighedsraad? Wat is de precieze reactie van zowel Israël als Hamas op dit laatste voorstel? Is Hamas bereid humanitaire hulp toe te staan?

De leden van de SGP-fractie constateren dat er zowel in Nederland als andere Europese landen sprake is van een hevige toename van antisemitische uitingen. Zij nemen hier afstand van en roepen de regering ertoe op alles in het werk te stellen om dit te voorkomen en – in samenspraak met de betrokken gemeentebesturen – te voorkomen dat er meer van dergelijke demonstraties van antisemitisme worden gehouden en tegen dergelijke uitingen streng op te treden. Wat doet de regering hiertegen? Wordt hiertegen door politie en Openbaar Ministerie opgetreden?

Eerder werd een motie-Dijkgraaf c.s (21 501-20, nr. 874) aangenomen die oproep om in Europees verband de bestrijding van antisemitisme expliciet op de Europese agenda te plaatsen. De noodzaak daartoe wordt alleen maar sterker. Wat is er concreet aan gedaan om dit probleem op de agenda te plaatsen? Welke acties tegen de toename van antisemitisme worden in Europees verband voorbereid?

Inbreng van de fractie van de PvdD

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren maken zich grote zorgen om de honderdduizenden burgers die het slachtoffer zijn van het conflict tussen Israël en Palestina en de onvoorstelbare escalatie van het geweld in Gaza.

De leden van de fractie van de PvdD hebben kennis genomen van de brief van het kabinet over de situatie in Gaza. Het kabinet erkent in haar brief dat de humanitaire en socio-economische situatie in Gaza onhoudbaar is. De regering roept beide partijen op om onmiddellijk de gewelddadigheden te staken en tot een staakt-het-vuren te komen en onderstreept de noodzaak van een twee-statenoplossing. De leden van de PvdD-fractie onderschrijven deze lijn, maar hebben vragen over de kabinetsbrief en de precieze positie van de Nederlandse regering.

De leden van de fractie van de PvdD hebben vernomen van het olopende dodental sinds het verschijnen van de kabinetsbrief. Er wordt inmiddels gesproken over meer dan duizend doden aan Palestijnse zijde, in meerderheid burgers. Ook het aantal gewonden, duizenden inmiddels, loopt op. Aan Israëlische kant vielen tientallen doden, merendeels militairen. De regering schrijft de raketaanvallen van Hamas te scherp te veroordelen en Israël op te roepen tot terughoudendheid. Dat lijkt de leden van de fractie van de PvdD nogal onevenwichtig.

De leden van de fractie van de PvdD vragen het kabinet wat deze van de analyse vindt van de VN-mensenrechtenchef Navi Pillay? Navi Pillay heeft

de raketaanvallen eveneens veroorzaakt, maar ook geconcludeerd dat er een grote mogelijkheid is dat Israël in Gaza oorlogsmisdaden begaat. De VN-mensenrechtenraad stemde intussen in met internationaal onderzoek naar mensenrechtenschendingen in Gaza. 29 landen stemden voor, 17 landen onthielden zich van stemming en alleen de VS stemden tegen. Is het waar dat alle Europese landen die deelnamen aan de stemming zich van stemmen onthouden hebben? Kan de regering uiteenzetten of en hoe de stemming in EU-verband is voorbereid in de RBZ van 22 juli of anderszins en wat de Nederlandse positie is (geweest) ten opzichte van het voorstel voor onderzoek naar mensenrechtenschendingen? Is het kabinet bereid het onderzoek (alsnog) openlijk te steunen? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de PvdD lezen in de brief van het kabinet dat Israël burgers in Noord-Gaza voorafgaand aan aanvallen gewaarschuwd had, hun huizen te verlaten en dat er bewijzen zijn dat Hamas hierop reageerde door hen op te roepen te blijven. Hoe ziet het kabinet in dit licht de conclusie van de VN dat er in Gaza überhaupt geen veilige plekken zijn aangezien Israël 44 procent van het gebied heeft uitgeroepen tot no-go area? En hoe duidt het kabinet de vluchtelingenstroom -meer dan 140.000 Palestijnen zijn de afgelopen twee weken op de vlucht geslagen- en de uitspraak van Secretaris-Generaal van de VN Ban Ki-moon dat tevergeefs is geprobeerd met het Israëlische leger afspraken te maken over het vertrek van deze burgers? Hoe beoordeelt het kabinet de Israëlische aanval op een VN-school in Gaza waar honderden mensen hun toevlucht hadden gezocht? Sluit het kabinet zich aan bij de veroordeling van deze aanvallen door Israël door de VN? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de PvdD vragen het kabinet inzicht te geven in de ontwikkelingen rond de onderhandelingen over een staakt-het-vuren sinds de verschijning van de brief? Hoe beoordeelt het kabinet het Amerikaanse voorstel voor een tijdelijke wapenstilstand, dat vrijdagavond door Israël verworpen is? Deelt het kabinet de mening dat niet alleen Hamas moet worden opgeroepen om het geweld af te zweren, maar ook Israël? Deelt het kabinet de mening dat daarbij niet alleen de uitbreiding van de nederzettingen moet worden stopgezet, maar dat ook het opheffen van de blokkade van Gaza noodzakelijk is om de schrijnende situatie voor de Palestijnse burgers te kunnen verlichten? Zo nee, waarom niet?

Inbreng van de fractie van de Groep Bontes/Van Klaveren

De leden van de Groep Bontes/Van Klaveren erkennen het zelfverdedigingsrecht van Israël en steunen het land volledig in zijn militaire operatie «Protective Edge.»

Israël gebruikt een raketschild om zijn burgers te beschermen, de islamitische terreurorganisatie Hamas gebruikt burgers om zijn raketten te beschermen. Dat is het grote verschil in dit conflict volgens de leden van deze fractie. Israël gaat elke dag zwaar gebukt onder de raketbeschietingen uit Gaza. Hoeveel Israëlisch slachtoffers zouden er wel niet te betreuren zijn geweest als er niet zoveel was geïnvesteerd in het «Iron Dome-Systeem?»

Hamas intensificeert raketbeschietingen op Israël, zet zijn eigen burgers in als menselijk schild, slaat wapens op in scholen en ziekenhuizen en roept Palestijnen op niet te vluchten naar veilige gebieden. De vele slachtoffers in Gaza, die ontzettend vallen te betreuren, zijn in de eerste plaats dan ook de verantwoordelijkheid van Hamas en niet van Israël volgens de leden van de fractie van de Groep Bontes/Van Klaveren.

De fractieleden van de Groep Bontes/Van Klaveren zijn van mening dat voordat een bestand kan worden getroffen, de Israëlische strijdkrachten de terroristen van Hamas de nekslag moeten toebrengen. Alle tunnels en raketinstallaties moeten worden opgespoord en vernietigd.

Volgens de fractieleden van de Groep Bontes/Van Klaveren heeft Hamas bewezen dat het geen vrede wil met Israël. Ontwikkelingsgelden worden besteed aan wapens, raketten en het graven van tunnels. Deze organisatie zal niet eerder rusten totdat Israël volledig van de kaart is geveegd. Dit is ook geen verrassing, aangezien dit al sinds jaar en dag de belangrijkste doelstelling is in hun manifest. Vredesonderhandelingen met Hamas, of met een eenheidsregering die mede door Hamas is samengesteld en wordt gesteund, hebben geen enkele zin. Nederland zou dus ook geen eenheidsregering moeten erkennen die gelegitimeerd wordt door deze steun van Hamas.

De leden van de fractie van de Groep Bontes/Van Klaveren wijzen erop dat dit kabinet voorstander is van de ontmanteling van het tunnelnetwerk van Hamas. Op welke wijze is dat voor het kabinet een vereiste bij een nieuw bestand tussen Israël en Hamas?

Verder geeft het kabinet aan dat bij een allesomvattende oplossing recht moet worden gedaan aan de Israëlische veiligheidseisen. Waar bestaan die volgens het kabinet specifiek uit?

Tenslotte wil dit kabinet in EU-verband steun verlenen aan het ontwikkelen van een wederopbouwprogramma in Gaza. Welke garanties kan dit kabinet geven dat eventuele steunfondsen voor deze wederopbouw niet opnieuw worden aangewend voor het graven van tunnels in plaats van het bouwen van huizen of scholen? De leden van de fractie van de Groep Bontes/van Klaveren zijn de mening toegedaan dat er geen cent ontwikkelingshulp mag gaan naar dit broeinest van terreur. Niet bilateraal, maar ook niet multilateraal.